

Christine Törnqvist jobbar som leg. djursjukskötare sedan 2007. Hon har arbetat på flera av Nordens största djursjukhus med bland annat akut- och intensivvård och anestesi samt hållit i vidareutbildningar.

Nu har vi fått förmånen att ta del av Christines kunskaper i KP och vi ser fram emot en artikelserie. Har ni önskemål om ämnen inom djursjukvård så maila din önskan till: kinesposten@ccclub.se

Tandvård

är ett omtalat ämne inom vår ras med nakenhundar men även ett väldigt relevant ämne inom alla raser.

På senare år har kunskapen om hundars tandvård ökat enormt! Förr tittade man knappt sin hund i munnen men nu är det många medvetna hundägare som regelbundet har bra koll på sin hunds tänder.

Jag har fler exempel än jag kan räkna på patienter som inkommer med uppgivna matte/hussar på grund av aggressivitet hos sin hund, och som efter tandbehandling kommer tillbaka på återbesök med lyckliga hundar!

Tänder är en relativt enkel sak att behandla, men kan vara väldigt kostsamt då det oftast inte går på försäkringen utan behöver betalas helt ur egen ficka.

Här ska jag försöka informera om hur du sköter din hunds tänder (och din plånbok) på bästa sätt.

Jag har de senaste åren arbetat mycket som tandsköterska och brinner för det här med tandvård (och anestesi) men skall försöka att inte sväva iväg för mycket.

Har vår ras dålig tandkvalité?

Svaret är generellt nej, kinesernas tänder är inte sämre än någon annan småhundsras tänder.

Puffarna skall ha samma tanduppsättning som vilken hund som helst så där skiljer det sig ingenting alls jämfört med andra hundraser.

De nakna däremot har FOXI3-genen som påverkar tanduppsättningen, det vill säga att de kan sakna en del tänder utan att det anses vara något fel.

Både mjölkttänder och permanenta tänder kan saknas och de kan ha framåtriktade hörntänder, så kallade "lanced canines". Detta kan i sin tur skapa problem med att tänderna blir felriktade och dess spetsar växer in mot gommen, så kallad "påbitning".

Powderpuff jämfört med hairless. Jämför den normala sabelformade canintanden hos puffen med den raka/ framåtvinklade hos den nakna. Detta syns redan på valpens mjölk-tänder.

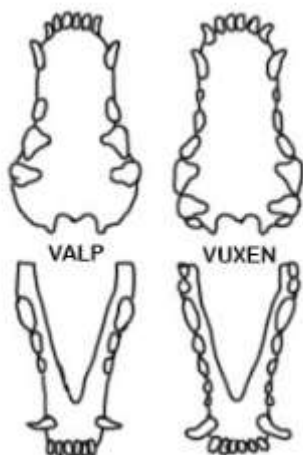

Om en nakenvalp får en mjölkttand som inte ersätts av en permanent tand - den saknar alltså anlaget för den permanenta tanden - kommer mjölkttanden att sitta kvar. Mjölktänder har inte samma kvalitet som permanenta tänder - som normalt sett ska hålla hela hundens liv - därför kan dessa ibland lossna. Så länge en mjölkttand sitter kvar fungerar den som en vanlig tand. Men de permanenta tänderna som de nakna får är inte av sämre kvalitet än hos andra hundar.

Denna unga kines saknar anlag för sin permanenta canintand i överkäken. Mjölktanden kommer därmed sitta kvar så länge den håller. Hon har fortfarande kvar den ännu vid 2 års ålder.

Hundvalpar föds tandlösa och får snart sina mjölkttänder som är 28 stycken i en komplett mun. Vid ca 4-6 månaders ålder byts dessa ut till 42 permanenta tänder.

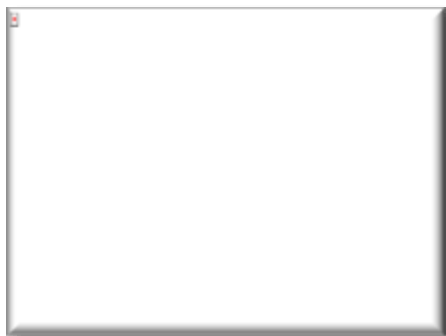
Det är inte ovanligt att framförallt canintänderna kan vara lite envisa att sitta kvar. I dessa fall behöver man ibland dra ut mjölkttänderna för att inte riskera senare bettfel. Notera åter igen att de nakna varianterna kan sakna tänder utan att det är något konstigt, dock skall bettet vara korrekt oavsett tandantal.

Dålig andedräkt

Att få hundpussas är inte alltid så trevligt om det luktar skunk ur hundens mun. Dålig lukt är en stark indikation på att någonting i munhålan inte står rätt till. Valpar som vid tandbyte luktar lite "surt" är dock helt normalt men det ska inte lukta infekterat.

Plack/Tandsten

Plack är inte synlig för ögat men känns som en tunn beläggning på tandytan. Plack innehåller mängder av bakterier, och kan borstas bort med tandborstning. Plack är förstadiet till tandsten, cremor dentis (CD).

En av mina patienter som kom in för tandrengöring. Hunden har kraftigt med tandsten på samtliga tänder samt matrester. En riktig bakteriehärd.

Tandsten syns som en gul/brun hård yta som brukar börja vid tandkötskanten på tandens krona. Faktum är att tandstenen börjar innanför tandkötskanten, som är 1-3 mm djup i en frisk hundmun. Tandsten kan du inte borsta bort när det väl uppkommit utan endast förebygga.

För att enkelt veta vilken tand man pratar om numreras tänderna från mittersta tanden längst fram och bakåt med en nummerserie för varje käkhalva.

*Höger överkäke: 101-110
Vänster överkäke: 201-210
Vänster underkäke: 301-311
Höger underkäke: 401-411*

Det finns många produkter på marknaden som hävdar att de både förebygger och tar bort tandsten. Det finns dock ingen metod som är överlägsen en tandrengöring hos veterinären när det gäller att effektivt, grundligt och rationellt sanera munnen från tandsten och plack.

Parodontit - tandlossningssjukdom

Hos alla små hundraser är parodontit en mycket vanlig åkomma. Det uppkommer när tandsten i tandfickorna kryper in mot tandrötterna och ger tandlossning. Hos små hundar kan det vara svårare att komma åt att borsta tänderna samt generellt så använder de inte sina tänder lika mycket som exempelvis en schäfer gör.

Professionell tandrengöring (PTR)

De flesta småhundar behöver göra professionell tandrengöring i narkos, en eller flera gånger under sitt liv. Gör man det i sent skede så riskerar man att tänder kommer behöva extraheras (*opereras ut*).

Jag skall berätta hur en PTR går till

Hunden undersöks först och främst av veterinären som tittar på munstatus och lyssnar på hjärtat. På äldre hundar kan det vara bra att ta ett så kallat preoperativt (*före operation*) blodprov så att man vet status på kroppen före en narkos och om man eventuellt behöver undvika vissa läkemedel.

Därefter sövs hunden av en narkosköterska (Leg. Djursjukskötare) med en individanpassad narkos. Har hunden tillåtelse att man undersökt munnen vaket så kan man ha ett hum om vad som blir aktuellt för åtgärd. Men om hunden inte varit samarbetsvillig så kan det bli en rejäl överraskning när man öppnar munnen på den sövda hunden.

När hunden är sövd så intuberar (*sätter en andningstub i luftstrupen*) man den och kopplar upp den på en inhalationsnarkos med full övervakning. Nu börjar vi med att rengöra tänderna med en ultraljudsscaler. All tandsten tas bort på kronan och under tandkötskanten.

Med en scaler kommer jag ner under tandkötskanten och får bort all plack och tandsten.

När tänderna är rengjorda putsas de med en tandpasta

Före och efter:

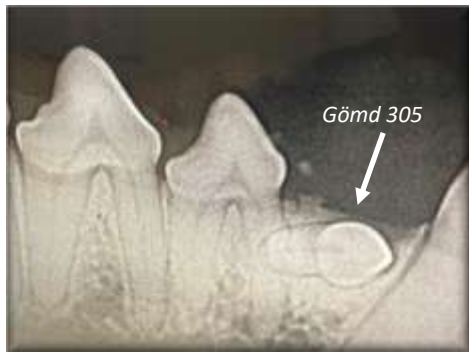

En kines med "lanced canines" före och efter PTR.

Denna patient hade ingen påbitning eller andra besvär av sina framåtvinklade tänder.

När alla tänder är rena så gör man en röntgen av tandrötterna, även på de tänderna som ser fina ut för ögat. Ni ska bara veta vilka röntgenfynd man kan hitta även på den finaste tanden! Det kan vara missbildade tandrötter, felställda rötter, parodontit eller tandresorption.

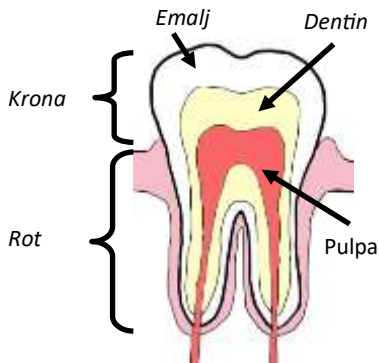
En tillsynes okomplicerad mun på en patient som inkom för PTR. Tand 305 saknades men hittades på röntgen. Dessa gömda felplacerade tänder har risk att utveckla cystor som då troligen skulle drabba även fler tänder (i detta fall den framföriggande canintanden som är rätt värdefull) som då riskeras att behöva extraheras.

Efter dentalröntgen så bedömer en veterinär om det är något som behöver åtgärdas. Om det ser ut att vara många åtgärder i munnen så kan man dela upp behandlingen

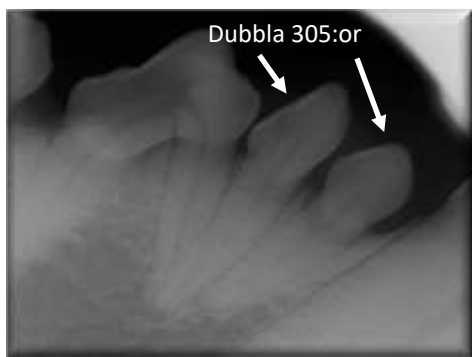
Tandens anatomi del 1

Tanden består av en krona, som är den synliga delen av tanden, samt roten som är den undre delen av tanden.

Kronan har tre lager. Emaljen, som är den hårda ytan, tandbenet, som också kallas dentin, och under dentinet hittar man pulpan som består av blodkärl och nerver.

på flera tillfällen. Detta för att narkosen annars skulle bli väldigt lång samt så att arbetet kan planeras bättre.

Här är en hund som fått dubbel uppsättning av tand 305 av moder natur

Tandborstning A och O

Efter denna behandling är det din uppgift som hundägare som börjar: Att borsta hundens tänder dagligen. Detta vill jag säga är även avgörande för framtiden.

Att borsta någon gång ibland hjälper inte, utan det är kontinuitet som gäller. Vänj hunden redan som valp vid tandborstning och använd gärna en tandkräm med för hunden god smak så upplevelsen blir mer positiv. Tandkrämen gör inte så mycket nytta i sig utan det är den mekaniska borstningen som är det väsentliga.

Det är viktigt att man använder tandkräm avsedd för hundar. Tandkräm för människor är inte lämpligt.

Vänj hunden redan vid detta som valp och gör det till en trevlig kvällsrutin tillsammans.

Vanligast är att tandsten uppkommer på

hörtänder och tuggtändernas utsida men kan förekomma på hela tändernas yta. Utsidan är helt enkelt den sida som får minst friktion när hunden tuggar och är därmed viktigast att borsta.

Håll upp läppen och borsta tänderna på hunden. En barntandborste fungerar fint men det finns även speciella hundtandborstar i olika storlekar. Det finns även fingertutor som kan vara smidiga på den lilla hunden. Prova dig fram!

Det finns många olika tandborstar, en del är utformade speciellt för hundar.

Ett tips är att be om en demonstration om hur man borstar tänderna på hund nästa gång du besöker veterinären för exempelvis vaccination.

När hunden vant sig vid tandborstning går det lätt att borsta

Andra tips för att förebygga tandsten är att låta hunden använda sina tänder så mycket som möjligt!

Ett tugg är inte bara gott det är också nyttigt för tandhälsan!

samma djupa sömn som en sövd hund och kan fortfarande ha bitreflexer.

Det vore ju också tråkigt om vovven tuggade till på och förstörde den där röntgensensorn (den delen som befinner sig i hundens mun när man gör tandröntgen) som kostar sisådär 200 000...

Kompetent personal och utrustning kostar enorma summor och tandvård går generellt inte på någon veterinärvårdsförsäkring (persisterande mjölkttänder och tandfrakturer ersätts dock av många försäkringsbolag) så det är därför en stor kostnad att besöka tandläkaren med sin hund.

Detta gör att många ofta drar sig för att rengöra tänderna vilket bara skjuter upp och förvärrar läget. Dessutom så kan du ju bara tänka dig smärtan att gå med konstant tandvärk.

Men hunden äter ju, då har den väl inte ont?

Djur fungerar annorlunda och är mer instinktsdrivna än oss människor. Tandvärk på grund av tandlossning kommer succesivt mer och mer och djuren äter in i det sista.

Så att de äter är ingen garanti att de inte har ont. Väldigt ofta märker djurägaren dock efter tandåtgärden att de får en mycket piggare och gladare hund hemma!

Bilder:

Christine Törnqvist

Karin Tegle

Sussi Nilsson

Saxat från SVF hemsida:

** "Sveriges Veterinärförbund (SVF) bildades 1860 och har till syfte att främja veterinärmedicinens utveckling och samtidigt ta tillvara medlemmarnas sociala och ekonomiska intressen."*

Hundar som tuggar mycket har mer sällan tandsten. Hårdare tuggben är bättre än mjuka. Idag finns det leksaker som främjar tuggande. Även framtagna "dentalstix" kan hjälpa, men de kan innehålla mycket kalorier så håll koll så inte hunden blir överviktig.

Narkos vs sedering

Jag vet att vissa hundägare besöker veterinärer där allt detta sker under generell sedering, det vill säga lugnande medel, och inte narkos.

Detta är en förlegad metod som bryter mot Sveriges veterinärförbunds* riktlinjer.

Att en sedering skulle vara "snällare" är en ren myt. De läkemedel som används vid en sedering påfrestar kroppen mer än en skonsam narkos gör. Dessutom sker narkosen med full övervakning som inte är möjlig vid en sedering. Vilket gör behandlingen säkrare för hunden.

Djuret bör intuberas för att inte tandstensrester (som innehåller bakterier med mera) skall kunna kontaminera (åka ned i) lungorna och vid en tandrengöring med scaler så används en hel del vatten som vore katastrof om det skulle aspireras (andas in).

Till sist är det betydligt säkrare för de som skall ha händerna i hundens mun att den är sövd eftersom en sederad hund är inte i

Artikeln fortsätter i KP4/2022